Nr. 9. An. XXIX. 1866.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca'a, Fói'a, candu concedu ajutórele. Pretiulu: pe 1 anu 10 fl pe ½ 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sumatória.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Brasiovu 14/1 Februariu.

Se prenumera la postele c. r. si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taca'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare

MONARCHI'A AUSTRIACA.

Transilvani'a.

‡ Cine a fostu Arone Pumnulu?

Asia intréba tineretulu natiunei romane, ca cine va fi fostu Arone Pumnulu? deci si pana candu se ar afla unu condeiu mai iscusitu si mai istetiu pentruca se póta respunde cu deplina chiaritate la asemene intrebare, de ar fi plinu de gele si intristatiune pentru perderea unui din cei mai stimati si mei contempurani si amici, prindu eu condeiulu cá se respundu tenerétului si se'i aretu, ca cine a fostu A r o n e P u m n u l u.

Arone Pumnulu a fostu unu geniu intre romani, elu si'a alesu in viétia carlera cea mai grea, dar' totuodata si cea mai folositóre omenimei; elu au fostu unu invetiatoriu alu natiunei, unulu din conducatorii ei in tempii cei grei din 1848, si totdeuna amicu si patronu alu junimei studióse.

Amiculu meu Arone s'a nascutu in satulu Cuciulata din districtulu Fagarasiului, de unu ms insielu intre anii 1818 si 1819, ca erá cu vre o cati va ani mai mare cá mine. Parintii lui au fostu omeni seraci de sorte plebea, carii inse vediendu atate talente eminente in fiulu loru, mai antaiu l'au datu la scóla sat'esca, si de-acolo la scóla normale a parintiloru Franciscani din secuime, esindu din normele acele in 1835 tomna a venitu la Blasiu, pentruca capatandu pane din fundatiunea facuta de nemuritoriulu episcopu Majoru, mai lesne se póta studea, de óra ce parintii lui pentru marea seracia nu erá in stare alu sustiené pre la scoli; sortea a voitu asia, cá eu cu Arone sa fimu in unu cuartiru la vedova preutesa Tiriana Velicanu, unde cá principisti, adeca din crudele nóstre tineretie avuramu ocasiune nu numai a ne cunósce unulu pre altulu, dar' totodata a pune temelia unei amicitii durabile. Repausatulu meu conscolariu si amicu pre langa tóte insusirile sale eminente, pre catu am contubernatu la olalta nu a lasatu unu minutu, pre carele selu perda fara studiu si fara lucru, si de nu mai avea ce face alta se apuca a scrie seu a se deprinde in scriere frumósa, si intru adeveru ca scrisóre mai frumósa si mai corecta cá a lui nu erá in cl'a'a nóstra. Cu tóte aceste inse amiculu meu nu ar fi potutu nici asia subsista in Blasiu, déca multu stimatulu D. canoniculu Constantinu Alutanu, nu iar' fi cunoscutu rar'a capacitate, diligentia fara pareche si nepatatai moralitate, care causa conlucrara, ca acelu Domnu intru adeveru marinimosu l'au luatu intru a le sale, si l'au ajutatu nu pucinu prin conducere intielepta si altcum, cá sasi póta absolva cursulu sciintieloru.

Repausatulu meu amicu a petrecutu in cas'a laudatului D. canonicu mai multi ani, pana in 1842, in care anu a absolvatu fisic'a cu ajutoriulu altui amicu si conscolariu mai avutu Constantinu secarianu in Clusiu, dupace filosofi'a o audise dela fericitulu nostru profesore Simeone Barnutiu in Lyceu din Blasiu. Sporiu in sciintia facutu cu atata eminentia, talentele lui estraordinarii, poterea judecatei lui barbatesci si portarea lui intru adeveru blanda si modesta la castigatu nu numai stim'a conscolariloru sei, ci totodata complacerea mai mariloru, si bunavointi'a profesoriloru lui intr'atata, catu fiendu de lipsa a se tramite unu tineru de buna sperantia la seminariu gr. cat. dela St. Barbara din Vien'a, dintre toti conscolarii lui, elu s'a aflatu celu mai demnu spre a se tramite acolo, unde unu omu talentatu si datu cu totulu sciintieloru, se si castige unu campu si mai largu de sciintia, si intru adeveru, ca in Vien'a a si avutu repausatulu meu amicu ocasiune destula spre a si cultiva studiulu de predileptiune adeca filosofi'a, spre carea avea o aplecare estraordinaria.

In 1846 absolvandu studiile teologice in Vien'a si intorcandusse la Blasiu, dupace magistrulu seu de filosofia Simeone Barnutiu pentru procesulu celu avusse cu episcopulu de pre atunci, fusese scosu din profesura, ér' carii ilu substituisera nici pre de parte nu potea respunde asteptarei, repausatulu Arone fù chiamatu, ca se implinésca loculu acela. Magistrulu nostru Simeone Barnutiu nu a voitu se formesc din noi numai studenti memorisanti cum erá datina pana atunci, ci dinsulu a voitu se formesc omeni cugetatori, cari se se cunósca pre sine, si in suma se se invetia a se lipi de interesele natiunale cu trupu sufletu cu totu. Sub conducerea acestui profesoru neuitatu si laudatu a insuptu amiculu nostru zelulu natiunale si spre sciintia in mai mare mesura, ca mai inainte, nu e minune dar' ca nime nu era mai demnu pentru a supleni in catedra filosofici pre Barnutiu decatu demnulu lui discipulu Arone.

Inse precum profesur'a lui Barnutiu la filosofia, carea a facutu una epoch'a memorabile in scólele Blasiului, nu a potutu tiené multu din cause, care nu voiu se le enumeru aci, asia si profesur'a repausatului Arone abia a tienutu unu anu si diumetate, pentruca venindu anulu 1848 si amiculu nostru cu o rara sagacitate cunoscundu, ca a batutu si or'a natiunei romane spre a se scula din somnulu celu de mórte si a scutura tóte acele catusi, cu care de seculi era legata, s'a aruncatu in valurile acelora mis cari si in cointielegere cu Simeone Barnutiu si cu alti omeni tineri de pre atunci a inceputu a pregati grandiosele miscari nationale romane, pre care toti le cunoscemu; nu e dara nici o minune, déca intre asemene impregiurari i s'a ruptu firulu activitatei profesorale, ce a dreptu nu din colp'a lui, ci din a imprejurariloru politice. — Rola'ce o au avutu repausatulu Arone nu a fostu legata cu ostentatiuni dara inse, cu atatu mai multu au avutu a lucra cu condeiulu la mésa, pentru cá miscarile se nu remana neproductive, din care causa si a fostu contrasu si u.gi'a episcopului seu, carele nu a fostu amicu acelora miscari nationale.

Se scie, ca partit'a Kossutiana catu terorismu a esercitatu in tempulu acela pentru planele sale, amiculu meu Arone nu au remasu crutiatu de elu, elu fù persecutatu de sangerosulu Dobocai din Sibiiu, de unde fugindu si scapandu cum a potutu s'a trasu la loculu nascerei, de unde la starsitu si fugaritu cá pre o fera selbatéca oficiulu districtului Fagarasiu si vediendu ca libertatea personale, ba vietia i e in periculu, au trecutu in Iunie 1848 in Romani'a de unde s'a intorsu numai in Sept. 1848, candu romanii s'au pronunciatu pre langa Imperatulu cu arm'a in mana. — Cine nu vede ca atate nefavoruri esperiate in unu tempu atatu de scurtu intru apararea unei cause atatu de drepte, in struncinatu sanetatea, carea inse s'a struncinatu si mai tare, candu vediú, ca tóte silintiele nationale depre atunci s'au prefacutu in fumu prin retragerea ostiloru imperatesci in Romani'a, unde se retrase si elu. — Ce a patimitu in tempulu acela prin Romani'a numi este cunoscutu, dar' cumca lui nu ia mersu mai bine cá altora, carii fusera conducatori, se póte crede. — Dupace focului revolutiunei s'a domolitu ilu aflamu pre repausatulu in Bucovin'a in Cernauti, unde a aflatu primire si adapostu in cas'a Domniloru boieri Hurmuzachi si cu carii au inceputu a redigea diornalulu numitu Bucovin'a romanesce si nemtiesce; numai acela nu scie, cu catu focu, cu cate argumente si cu cata perseverantia a ajutatu la apararea causei romane nationale in acelu diurnalu, care nici odata nu l'a cititu.

Deci repausatulu cautandu de o parte starea politica a romaniloru din Bucovin'a, ér de alta crediendu, ca cu multu mai folositoriu póte fi romaniloru, remanendu in Bucovin'a, decatu venindu la Ardéiu, s'a asiadiatu acolo, cá profesore de literatur'a romana la gimnasiulu de statu din Cernautiu.

Cumca cugetulu acesta a fostu ferioitu, adeveresce presentulu, ca romanii din Bucovin'a, carii cu pucine esceptiuni era tienuti in umbr'a mortii, astadi au imbracatu in respectulu culturei nationale alta facia si ne pasce mare sperantia, ca avendu atate midilóce ajutatóre, tempulu perdutu ilu voru recastiga si ne voru intrece preste pucinu.

Repausatulu meu amicu aci a pasitu la Tain'a casatoriei, cu tóte ca dinsulu erá preotu sanctitu de episcopulu Lemeny; preotii catolici din Galiti'a au voitu sei opresca casatori'a nu numai, dar' totu odata se'lu traga la respundere si nu sciu la ce pedepse canonice; si din aceste necasuri l'a scutitu ven. consistoriu din Blasiu, carele la recercarea catoliciloru a respunsu, ca repausatulu dupa pravil'a bisericei resaritului fara nici unu impedecamentu se póte casatori, numai cele sante nu le póte sierbi si prin acésta scapa de persecutiuni.

Activitatea acestui barbatu, devotatu binelui natiunale, o voru sci mai de aprópe pretiui fratii bucovineni, intr'a caroru sinu mai lungu tempu a petrecutu.

Esca dara cine a fostu Arone Pumnulu. Cu aceste date am fostu detoriu se respundu tinerimei intrebatóre, ba am fostu detoriu raruloi lui geniu, si vechiei mele amicitie, cu care eramu legatu de elu din tineretie.

Natiunea are causa a porta doliu pentru acestu raru barbatu ér' eu si cu mine multi alti amici si lui si cunoscuti ilu gelescu, cá pre unu frate.

Turd'a 4 Febr. 1866.

Ioane Groze.

Universitatea natiunei sasesci.

In 9 Febr. deschise comitele natiunei sasesci siediuti'a cu o cuventare luminatóre despre fasea, in care au ajunsu desfasiurarile intrebatiunei dreptului de statu; si dupace refera, ca consiliariulu gubernialu Iacobu Rannicher fù impedecatu oficialmente de a poté veni la universitate, adaugundu si alte personalie, la propunerea deputatului Dr. Teutsch, se facù urmatória decisiune:

a) in considerare, ca la representatiunea universitatii din 6 Nov. inca nu a venitu resolutiune;

b) in considerare, ca esecutarea rescriptului prelnaltu din 25 Dec. 1865 atinge p o s e c t i u n e a d e d r e p t u d e s t a t u a natiunei sasesci nemedilocitu séu in insusirea s'a cá statu si ordinu alu tierei Ardélului (Landstand):

se se aléga o comisiune de 7 membri, care in celu mai scurtu timpu

a) se propuna unu proiectu de representatiune la Mai. S'a, in care se se desvólte parerile juridice ale universitatii si se pronuncie protestulu ei in contra d e c i s i u n i l o r u d i e t e i d i n P e s t'a privitóre la starea si destasiurarea de dreptu a natiunei sasesci, atatu cá atare, catu si cá statu seu ordinu alu tierei Ardélului;

b) se faca si alte propuneri corespundatórie impregiurariloru.' — Se mai decida a se si intreprinde alegerea comitetului, in care intrara los. Schneider, Gull, Schnell, Graffius, Fluger, Dr. Teutsch si Mich. Binder. —

Cine va face pentru romani representatiune?

Nu ne potemu ascunde dorerea, cumca natiunea romana din Ardélu indata ce intră in edificiulu constitutiunei nu si a asecuratu si ea o representantia, care se fia organu legitimu alu dorintiloru si alu lucrariloru ei pentru uniform'a pasire in obiectulu acesta.

Frati maghiari, cari strigau mai deunadi prin diurnale, ca regimulu se nu concéda octroire in constitutiunea tierei prin concederea unui congresu pentru romani, fiinduca congresulu se va supleni prin confrintiele nationali dela dieta, n'au disu acést'a cá amici causei nóstre, ci cá antagonisti, cari sciendu, ca au la mana tóta influinti'a si arbitriulu de a ne angustá numerulu representantiloru, spera ca voru poté desnerva orunde valórea votului nationei nóstre, indata ce voru poté rumpe din corpulu deputatiloru ei celu pucinu pe unulu, pentru cá se se póta afirmá, cum s'a si afirmatu din dieta din Clusiu, ca nu natiunea cá atare a protestatu in contra legalitatii dietei, a uniunei, ci numai o minoritate a ei, dandu mai multa consideráre unui apostatu din corpulu deputatiloru decatu unei astfelu de representantie si pretendiendu, ca maioritatea dietei e maioritate legala compusa din tóte natiunile, desvalorandu cu acésta realulu adeveru prin fictiunea formalitatii. — Asta facia cu unu congresu nu se potea face, si antagonistii congresului, de ar sta acesta numai din 20 insi, trebue se fia antagonisti si causei nóstre facia cu fictiunile si sofismele, ce ne incurca. Asta fù binevointi'a loi „K. K.“! — Dar natiunea romana inca are dreptu a nu primi nici unu pasu facutu in pericululu drepturiloru sale de alu seu; si in fine totu numai unu congresu va poté primi seu respinge cele facute pe contulu ei prin apucaturi siovatórie si cocolosítórie; pentruca nime nu póte dice, ca natiunea romana prin probele aceste tentatórie a potutu si póte fi in adeveru si morálicesce representata cu voinți'a se. Asta ne e tóta reserva reserveloru, care credemu, ca le voru face alegatorii romani inainte de asi da votulu seu, de ar fi si numai doi, trei; si atata representatiune va avé natiunea! déca corpulu solidariu alu deputatiloru nu ne va suplini insinte de tóte — cu o altfeliu de representatiune, care cá unu talismanu se ne fermece o necredulitate in periculiu eventualu. —

Dar ce se mai fia cu noi?

Cine nu póte ambla pe petiórele sale, nu póte ajunge, unde vrea, ci numai unde lu teresecu altii. Tocma ne vene la mana „Korunk“ din 9 Febr., in care Tót László — 'si finesce sirulu seu de articoli in privinti'a problemei, ce e de resolvatu acum, dupace uniunea cu Ungari'a e cá amana si dupa ce spre esecutarea ei s'a si pusu in activitate art. II din acésta lege, cá se se tramita deputati pentru uniune la Pest'a. Elu da consiliu, cá fusiunea Ardélului cu Ungari'a se se faca catu se póte mai intima. Comitatele, fiinduca n'au multa deosebire de comitatele Ungarici, se capete spre scopulu acesta una organisare cu totulu egala cu acelea. Dar' secuimei, fiinduca ea pre lunga sustinerea drepturiloru sale autonomice s'a slaturatu la corón'a maghiara, se i se sustiena dreptulu de a-si ordiná trebile sale interne si comitiatiulu secuiescu se remana totu in persón'a regelui.

Statutele sasesci ar fi a se sustiené, pentruca, dice Tót László, suntemu deobligati cu totii la acést'a prin conditiunile uniunei (intielege uniunea celoru trei natiuni din Ardélu), precum si natiunalitatea sasiloru sub conditiunea cá se remana credintiósa Ungariei si acésta se se garantese prin articoli de lege. Intocma se se sustiena si potestatile orasieloru cu magistrate si tóte jurisdictiunile acestea in administratiunea s'a comuna se dependa nemedelocitu dela guberniulu regescu din Pest'a. (Ne cré si pana acum destule de greu a confugi din marginele tierei pana la Sibiiu seu pana la Clusiu, dar' a recurge la Pest'a pentru dreptate, ne trebue opinci de fieru si betiu de otielu, cale mai bene de 19 dile pre diosu.)

In privinti'a natiunei romane nu ei vine la socotéla nece Domnului Tót László cum s'ar poté incurcá mai lerne, fiinduca ea in Ardélu pretinde a se privi inarticulata cá a patra natiune, ceea ce inse mai nainte nece constitutiunea maghiara nece cea sasésca nu au sustienutu, fiinduca in ele nu se priviea rasele de poporu, ci numai staturile si ordinurile precum nemesiu, nenemesiu, orasianu; ér' acum fiinduca romanii traiescu pretutindenea mestecati cu sasii si cu maghiarii si legea egalitatii de drepturi facù totulu o apa, asia nu ár poté avé intielesu o natiune a patra articulata privilegiata. Ar fi de ajunsu, dice, a se primi in legea Ungariei, cumca romanii sunt tocma asia membri intregitori ai coronei St Stefanu cá si maghiarii séu si alta rasa? de poporu, prin ceea ce natiunalitatea ei, libertulu esercitiu alu limbei si alu religiunei si a tuturoru drepturiloru, ce se revóca aici, nunumai se garantésa, ci pre lunga limb'a maghiara si germana li se recunosce si a loru de limba primita prin adunari scaunale séu comitatense; dar' limb'a de comunicatiune intre oficia, cu guvernulu si cu scaunele supreme de judecatoria, precum si in diet'a regatului se sustiene eschisivu numai limb'a maghiara, despre o parte cá semnu alu recunóscerei unitatii coróneiⁿ) ér' de alta parte pentru a incunguirá confusiunea si neintielegerile cu atatea limbi. Apoi totu asia se se espedese si romanii din Ungari'a, serbii si celelalte natiunalitati.

Esta ce castigu mare ne descopere D. Tót László din ceea ce avuramu pana acum. S'ar parea, ca totu labirintulu actiunilor presente ar fi intramatu, pentrucá se ne aduca in positiunea, din care se fimu siliti a ne dá dupa perulu principiului „supremastiticu“, in care se facuse o gaura strigatória cu inarticularea natiunei romane. Si totusi mai au obrasu cortesitorii a orbi pre romani cu apromisiuni: ca diet'a din Pest'a va dá mai multe drepturi romaniloru, decatu pre cate le dete diet'a din Sibiiu?!

Amu mai dis'o si o repetamu, ca urmarile increderei in antagonistii politici e secur'a sclavia succesiva! — La ordinea dilei au mai esitu acum si publicarea programeloru de candidati unulu mai fusionisticu decatu altulu si tóte pentru o Ungaria mare nedependenta si nece unulu pentru egalitate in tóte perfecta, ci tóte pentru supremati'a. Nece unulu nu apromite, ca va sustiené censulu celu micu alu Ungariei si pentru Ardélu, ci póte ca l'ar mai mari buconi; apoi de stergerea darii capului, neci, ca viesea vreunulu. Jar' numai la óla loru. — Voru fi pentru ministeriu responsabilu si totodata si pentru autonomi'a municipala, cari nu incapu, nu se suferu lunga olalta neci de cum. Ceru incetarea tribunalului supremu din Vien'a, ceru alegerea palatinului si punerea in petióre a uniunei intregi din 1848. — Ore dela una dieta cu deputati de profesiuni de credintie ca aceste, se póte astepta una fratietate nefucta, se póte spera restituirea autonomiei tierii si recunóscerea drepturiloru nóstre, ce le avemu sanctionate?! Credinti'a ta te va mantui! —

Blasiu, in diu'a S. Ioane Botezatoriulu.

Unde ne aflamu si ce avemu se facemu?

Pentru cá se respundemu acestoru doue intrebari cu careva precisione ce poftesce momentuositatea tempului si ceru impregiurarile; nu va fi superfluu, a recauta pucinu si in trecutulu mai de aprópe, pentru cá din trecutu, se potemu celu pucinu in catova prevedé venitoriulu. Voimu noi a tracta despre calea politica ce sia alesu si percursu natiunea romana din Transilvania, dupa desvoltarea lucrariloru politice mai nóue; pentru cá luandu-o in consideratiune se cunóscemu momentulu si locuiu, unde stamu, si se vedemu, déca si in catu mai avemu de a o urmá? —

Candu e vorb'a inse, de calea politica ce o a avutu de a o percurge si a percursu natiunea, neme se se mire, déca noi din punctulu de vedere strinsu natiunale, patrioticu si politice consecente, care l'amu tienutu totu deauna innainte achiuru, celu pucinu dupa idea nóstra, amu tienutu de cale adeverata si salutaria pentru natiune acea, care Esclenti'a s'a metropolitulu din Blasiu, de acesti convingere fiendu, au inceputu de tempuriu a percurge cu tóta resemnatiunea, dorere inse, ca fora de sprigiunu de adiunsu, si chiaru de acea fora de succesu, — vremu se di-

---

ⁿ) Sant. Stefanu intemeitoriulu corónei a asiediatu limb'a latina, cá semnu de recunóscere a corónei. Ce ce pretindu altfeliu totu mai apropia tiér'a de agonia! — Or egalitate perfecta si in limba, or limb'a comuna latina; altfeliu de ivoire, e secur'a perire. —

cemu calea congresului natiunale; nece se se mire ceneva, déca noi in desfasiurarea intórtocata a impregiurariloru politice, cari ne copleisiescu pre tóta diu'a, nece acumu nu vedemu cale mai asecuratória pentru esistinti'a nóstra natiunale si preste totu pentru fericirea patriei; si in venitoriu, — de catu congresulu natiunale.

Dara fiendu ca calea congresului, necalcandu omenii competenti cu poteri unite, ne cumu se duca la succesu, ci din contra a remasu desiérta, — si asia inca se mai pote, ca in sintea altora competenti si in venitoriu se nu apara unu ce atatu de momentosu; candu vorbimu despre calea politica carea o a avutu, si va avé a o precurge natiunea romana, nu intielegemu acea carea o aru fi percursu cá alésa de mai buna; dara o intielegemu pre acea, carea nestrabatendu cu tóte poterile pre ceea ce noi o tienemu mai buna, — a fostu si va fi constrinsa natiunea prin impregiurari a o urmá. —

Intielegemu dara calea ambigua, — nu vomu dice fatale si intru adevera grontinósa si plena de piedeci, care o a percursu natiunea romana din Transilvania mai alesu prin Octobre si Novembre a anului trecutu. Pre acésta cale purcediendu natiunea, pentru cá sesi apere pusetiunea legale, — adeca drepturile rescumperate prin versarea sangelui pentru tronu, determinate prin diet'a provinciale, si santionate de catre Maiestatea S'a Imperatulu; s'au abstienutu de comune de alegerile dieta'i, ce derogau acelora drepturi si chiaru esistintiei natiunali romane; dara pentru cá totusi se nu lase cale libera strainiloru, de a abusá cu poporulu, si alu intrebuintiá in interesulu loru egoistu suprematisatoriu, — unde au adusu impregnarile cu sene asia; fora de a incuviintiá legile de alegere pre basca carora s'au fostu escrisu acele cá feudalistice si demne de evulu mediu, — s'a straduitu asi scóte barbati de ai sei, pre cari trametiendui la representanti'a tierei a voitu se descopere Maiestatiei S'ale in numele seu cele ce dorese. — Au fostu acésta o cale intr'adeveru ostentatoria si plena de nesecuritate! Multumita inse lui Domnedieu, geniulu natiunei romane si fililoru sei resoluti, caci o au percursu preintre pericule, fora de a se periclitá; de ora ce partea natiunei carea n'a luatu parte la alegere a aretatu in fapta: ca se tiene de celea vechi si legali, si nu urmaresce calea nóua basata pre tempulu obscurantismului si pre privilegiele castice, ce suprima demnitatea umana; — totu asemenea si partea natiunei, ce constrinsa fiendu prin impregiurari a luatu parte la alegerile pentru diet'a si la pertractarile acelora, — prein representanti sei demni de acesta numire a aretatu Maiestatiei S'ale dorinti'a natiunei romane de asi capetá si dens'a votu si influintia si ocasiune legale spre conventu, atunci candu ne tractésa de sórtea patriei. Ostenelele au fostu mari si natiunea a asudatu sub sarcinele loru, si piedecile au fostu enorme, si au unitu pieptulu cu barbatia si increder imprumutata si spre delaturarea acestora; succesele inse n'au corespunsu premieloru demne de consideratu. Natiunea dupa ostenele grele si grigi storcatorie de poteri, cu tóte ca avea dreptulu a sperá ceva bunu si pentru sene facia cu trecutulu seu meritatu de tronu si de statu, si facia cu presentulu seu nu numai constante in vertutile premise, dara totu odata mai plina de viatia si activitate, — nu e mangaiata intru nemic'a; — ci din contra prin nouliu rescriptu conchiamatoriu la diet'a din Pesta a ardeleniloru, — se afla intr'o pusetiune si mai trista, se afla in margin'ea unui precipitiu, pre care de nulu va poté incunguirá cu prevedere si periclitata asi pierde si esistinti'a, — si chiaru de acea e de lipsa se ne intrebamu: ca unde ne aflamu si ce avemu se facemu?

La intrebarea antania am premisu respunsulu dorerosu, amu recunoscutu, si fapt'a ne areta starea critica, in carea ne aflamu. De si natiunea nóstra si are meritele s'ale pentru tronu si statu, de catu carea alta mai multe nu, — totusi pentru acumu Maiestat'a s'a informatu prin barbati chiamati intr'ajutoriu la conducerea franeloru remnului nu la datu consideratiunea acesa, ce ará indreptatita a sperá dupa credinti'a filiésca dela bunetatea parentiesca. — Barbatii conducatori de sortea provinciei din cóce de Lait'a cá ómeni de ideé supremative maghiare, prin influinti'a s'a cum amu dice atotu potente, au esploatatu impregiurarile in interesulu minoritatiei maghiare din Transilvania, si acésta nu numai cu ignorarea, dara cu aprisat'a nedreptatire a natiunei romane, — constriu-

gunduo, ca dupa ce au trecutu morulu invechitu din 1791 ce i se crucisese in cale, se ajunga de asupra prapastiei anului de trista aducere a minte 1848 — in scurtu vedemu, ca pentru acumu barbatii dela regimu castiga invingere natiunei maghiare in totu loculu, si la noi: — dorere pre centulu natiunei romane, carea pentru tronu sia posu viati'a si pentru statu in anii cesti mai din urma a datu semnele cele mai eclatante, — sici ne aflamu!

Inse sici e reu, e intrebarea, ca ce se facemu? Avemu inainte legile din 1848, dupa, cari se prescrie, alegere de alegati si inca pentru dieta din Pesta menita si pentru Ardelen. — Ni se imbia sub pretestu nou legile anului infioratoriu pentru noi adeca ale anului 1848. — legile acelea, cari fiendu productulu incercarei silnice, de a intemeliá supremati'a maghiara si a nemiciri pre celelalte natiunalitati si anumitu pre romani; rivalisieza cu spiritulu casticu si asupritoriu de libertatea poporala cu ori si cari legi ale evului de midilocu. — Ori spuna Le ori si cene, ca indreptatirea nobililoru la alegere dupa capete fire- aru de altmentrea catu de proletari, u carea censulu pentru omeni nepriviligiati la 8 fl 40 cr. v.a. dare drepta fora de a capului, eschiderea onorationiloru, doctoriloru, profesoriloru, joji s. c. — dela dreptulu de alegere déca nu au censulu supra-disu, ori déca nu se afla in cetati municipali, nu insemnesa spiritulu casticu, prin carele natiunea maghiara punendu-se in capulu celoralalte natiuni pre acele le cooplesiesce in unitatea natiunei maghiare, pre carea singura o considera si dealtmentrea, de indreptatita de a incurge si in afacerile patriei, enunciandu fora reserva numai limb'a maghiara de acea, carea se si intrebuintiase in parlamentu si in tóte inirisdictiunile. — Ne sta inainte deschisa diet'a Ungarei din Pesta, ca se intramu si se ne contopimu acolo, — in loculu acela in contra caruia amu totu recla natu pana acuma, ma neamu luptatu si pana la versarea sangelui.

Ni se propunu spre folosire si aprobare momentele cele mai invederate ale uniunei séu fusiunei statu de urite si gretióse; pentru ca a probandule si intrebintiandune de ele, se ne desavuamu noi pasii nostri, si orecumu se ne dechiaramu noi pasii nostri, de revoltanti formali in contr'a loru, — ori neintrebnintiandule, si noi abstienendune acasa, se pasiesca maghiarii la midilocu si se strige inaintea lumei, ca densii ne representéza si dorintiele nóstre. E o dilema uritiosa acesta, de catu carea mai fatala aranreori a statu in faci'a natiunei romane, si chiaru de acea e delipsa se ne intrebamu seriosu, ca ce vomu face?

Éta inse cari suntu parerile nostre la intrebarea, ca ce avemu de a face? Natiunea romana se baseza pre poterea morala a meriteloru s'ale facute numai in anii trecuti in interesulu tronului si alu statului, si chiaru de acea trebue se pasiesca cu facia serina, si se combata uneltirile maiestrose si causele ci i si punu spre batjocura si nimicire, — Trebue se si inaltie vierealu in totu modulu, pana ci va ajunge la la treptele tronului si va audi insusi Maiestatea S'a prea Bunulu Imperatu, cumca natiunei romane ca celei mai credintióse si parate spre sacrificiu i se templa nedereptatire de catra minoritatea maghiara, carea pre basea privilegiloru pentru acumu au devenitu omnipotenta in patria. — De acea nu va incetá ori si care romanu a reclamá din tóte poterile in contra validitatiei legei de alegerre din 1848, si in contra competintiei din Pesta si pentru Transilvania, — cea ce sau intemplatu din parte si in catu au fostu delipsa si facia cu legea de alegere din lunele trecute; — totu odata inse si va pune tóta silinti'a, ca pre cale legiuita se rescinda maghiariloru ocasiunea de a li se obtrude de representanti ai interesleoru s'ale, — si chiaru de acea se vedi amesuratu, ca natiunea romana, nu ca dore aru aproba legile de alegere din 1848, in contre carora totu deaun'a a protestatu si protesteza, ci pentru ca se nu lese ocasiunea de a se manifestá si prin ablegati sei in publicu, — se si alége éra prin locurile, unde nu e consultu a se abstiené cu totulu dela alegeri, fiendu-ca e posibile ca voru reesi maghiari, cari acumu interesulu nostru natiunale nice de catu nu ni-lu potu representá, — se ne lierte ca lio spunemu acésta; — barbati nationalisti de plinu probati, cari apoi convenindu si consultandune dinpreuna, ori avendu insarcinari si dela comitenti, — voru vedé, ca ce cale aru fi mai consultu se percurga? —

Se intielege de sene ca spre scopulu de a reesi in impregiurarile aceste critice ou careva numeru de representanti vá fi de lipsa nu numai colucrare unanima si neobosita; dara si privegiare neadormita, — adeca romanii ar trebui se ingrigésca incependu de la afacerile comisiuniloru consecritorie de alegatori pana la insusi actulu alegerei, cá se nu se inscrie neme dintre maghiari fia si dintre romani, cá nobilu, déca nu este dupa lege, si intr'asemene se voru ingrigi, cá se remana afora celi indreptatiti, ce liusioru saru poté intemplá cu poporulu de pe sate, — si in casuri contrarie va fi datorintiá unui fia carui romanu, cá se reclame pre celea legei, si se arete: cumca in cutare locuri séu inscrisu nriindreptatiti, ori s'au lasátu afora pre nedreptulu de cei indreptatiti.

Din partene credemu, ma suntemu convinsi de plinu, ca prin acésta nu ne vomu de rogá nemica dreptului nostru de a reclama si in venitoriu in contra legiloru nedreptatitórie pentru noi, pentru ca afora de impregiurarile critice in care amu ajunsu fora de vin'a nostra; — avemu inaintea ochiloru; esempluiu arci-costitutionaliloru maghiari, cari in diet'a trecuta din Clusiu, de si a fostu si o au recunoscutu de nelegiuita, totusi siau esprimatu doriti'a catra Maiestatea S'a, si rescriptulu catra densa cá nu efiusu alu ei de si nelegiuita, — in catu invita pre Ardeleni in diet'a la Pesta, lu imbratisiesca cu tóta caldur'a si lu prinde cu amendoua manile, — O au facutu acésta maghiarii cá Domni si pusetinesi, e cu nepotentia se nu ni o escuse inaltulu tronu nóua romaniloru, cari dupa statea semne de loialitate si incredere filiésca acumu ne aflamu la marginea celui mai adunc precipitiu. m. multi.

Clusiu 6 Febr. **(Inscintiarea societatii de leptura.)** Comitetulu societatiei romane de leptura din Clusiu au determinatu tinerea adunarei generale a treia pe Joi in 22 Febr. st. n. a. c.

Ce prin acésta se aduce la cunoscinti'a multu onoratiloru Domni patroni, precum si a totururoru membriloru acelei societati, invitanduse totu odata, cá se benevoiésca a onora acea adunare cu a loru presentia.

Er' acei onorati membri, cari inca restésa cu tramiterea tacseloru se benevoiésca a si-le tramite. Samuele Porutiu.

secretariu.

Din **comitatulu Solnocu inter.** in 29 Ian. 1866. In siedinti'a comitetului comitatensu tienuta in din'a de astadi dupace mai antaiu s'au perlesu rescriptulu regescu convocatoriu la dieta, art. II-lea din 1848 si instructiunea reg. guvernitu, si inca in limb'a romana, — din care causa amu concheiatu indata, ca d. C. supremu in diet'a dela Clusiu s'a facutu in catuva mai tolerantu facia cu nationalitatea romana, inse acea ilusione momentana in minutele urmatórie er' au disparutu numai decatu.

— Asia viindu la ordinea dilei infiintiarea comitetului centralu, Földvári Josef a pasitu inainte cu o consemnatiune compusa intr'o conferintia preliminaria, cá se cetésca numele membriloru ce aru fi de a se suscepe in comitetulu centralu. — D. Gavrile Manu inse propusa, cá mai antaiu se se detiermurésca numerulu membriloru, si numai dupa aceea se se propuna membri cu numele. D. comite s. reflectá, ca numerulu membriloru se póte si mai imultí déca nu aru fi destui consemnati. — Se ceti dar' consemnarea, in care figurau vro 50 de maghiari, si vro 20 de romani, éra intre acestia si preotulu dela Salatiu — care cu numele Palimeti insinte cu vreo cateva luni au muritu in etate apróp'e la 80 de ani, asemene au figuratu si preotulu dela Maia, care de 2 ani se adminisirésa prin preotulu dela Cremene, au mai figuratu vr'o cativa judi comunali neliterati, — si vreo cativa preoti cuprinsi si nacajiti cu economi'a loru de pe acasa. — Observandu d. jude primaru G. M. ca mai nici unu barbatu cu capacitate si cu resolutiune n'avemu au propusu indata pe toti protopopii, si alti preoti harnici, dara in contra protopopului Ioane Popp — Popiu — au facutu Földvári Josef esceptiune din causa, ca in an. 1863 in comitetu aru fi pomenitu anulu furibundu dela 1848 — D. jude supremu G. M si procurorulu Iosifu Lemény ne aflandu intemeiata obiectiunea lui Földvári au pretiuitu susceperea lui Popp in comitetulu centralu, dara comitele supremu nu au voitu nici de cum, din motive, ca in urmarea unei investigationi totusi s'ar puté dovedi ceva in contra l. Popp (?). Asia dara la o exceptiune simpla calumniósa, c. supremu s'a aflatu indreptatitu de a escbide pe unulu dintre cei mai resoluti si mai capaci inteligenti romani *). — Contrariulu Földvári inse in lun'a lui Nov. 1865 cu 30 de ómeni condusi din Chiuza a calcatu asupra posesiunei legale a lui Altóld din Sireagu, si taiandu gatulu mortii legatu preste Somesiu, a patratu o fapta, care dupa leges criminale se póte privi numai de violentia publica, — si d. comite supremu Vóér Farkas pe Földvári Iosef pentru o asemenea fapta nu l'au eschisu din comitetu, ba dóra nici nu l'au predatu judecatoriei criminale? — de cumva acesta fapta aru fi comisu Ioane Popp, séu Israelisulu Alföld facia cu Földvári, in casulu acela acest'a a buna sama aru fi trasi la o respundere, de nu ar fi chiaru si inchisi, ca rescaliitori si tulburatori de securitate publica, inse speramu ca o fapta atatu de scandalósa cá a l. Földvári nu va puté se a dórma, fara de a provocá autentiunea inaltului regimu, care e chiamatu de a sustiené ordinea cea buna si pacea publica in interesulu celoru seraci, intocma cá si acelora ingamfati! acésta fapta a lui Földvári au facutu o mare senzatione, si impresiune chiaru si intre maghiari! Numai inaintea d. comite supremu nu? Va urmá.)

Dela diet'a din Pest'a.

Pest'a 8 Fauru 1866.

Alea jacta est!

Adi la unusprediece óre se ceti in casa representantiiloru proiectulu de adresa la rescriptulu imperatescu

Deputatii se infacisiara toti, tóte galeriele erau pline de ascultatori, atentiunea toturora era acordata in gradulu superlativu.

Cetirea tienú cam o óra, toti ascultara in liniscea cea mai mare, numai candu si candu se audiá cate unu „éljen".

Adres'a e scrisa in stilu loialu, dar in esentia nu concede nimica din cele spuse in adresele din 1861.

Poftesce:

Restituirea legiloru din 1848 in tóta estinderea loru; infiintiarea ministeriului unguresc respundietoriu; autonomi'a comitateloru, a districteloru si a orasieloru.

In privinti'a afaceriloru comune adres'a recunósce, ca exista relatiuni de acele, cari atingu Ungari'a in comunu cu celelalte tieri de sub guvernulu Mai. S'ale, deci promite, ca diet'a va lucrá intr'acolo, cá se se aduca nescari conclusiuni, cari fara periclitarea independintiei patriei se corespunda scopului, diet'a dara in privinti'a acésta mai tardiu va face unu elaboratu.

Despre diplom'a din Octobre dice adres'a, ca de óra ce acea in privinti'a definirei afaceriloru comune trece preste marginile detiermurite prin sanctiunea pragmatica, si fiindu ca diet'a presinte se tiene strinsu de sanctiunea pragmatica, prin primirea acestei diplome ar trage asupra tierei nimicirea constitutiunei si a independintiei. Altfelu promite ca in cans'a acésta si-va descoperi motivele sale mai pe largu in elaboratulu relativu la afacerile comune.

Despre patent'a din Fauru, adres'a se esprima, ca acea marí si mai tare periculele causate prin diplom'a din Octobre, — deci cea mai santa detorintia de cetatiani opresce pe deputatii tierei a primi o astfelu de patenta.

Mai departe adres'a votésa multiamita pentru chiamarea Crostiei si a Transilvaniei la diet'a Ungariei, totodata accentuésa cu parere de reu, ca nu s'a chiamatu si Dalmati'a si Fiume.

In cans'a nationalitatii aflamu in adresa acestu pasu: „Vomu luá in consideratiune mai alesu si acea, ce acumu apusu si in umilit'a nóstra adresa din 1861: „ca sentiementulu nationalu, ce se desvólta pe di ce merge, merita atentiune si acela nu se póte mesurá cu me-

*) Asta e jogegyenlosegu fratiloru maghiari, se ne incurce, cum ar poté mai cu maiestria, pentrucá in fine se remanemu fara catu de pucini aparatori si dreptului si apoi se dispuna ei cá domni destinati a ne dicta sórtea. Ex ungue nosce leonem. 8

sur'a si legile tempuriloru trecute (?!). Nu vomu uitá, ca locuitorii de limba nemaghiar'a ai Ungariei, sunt asisdere cetatiniI Ungariei si cu promtitudine sincera voimu a li garantá prin lege tóte acele, ce in privinti'a sórta interesele loru si interesulu comunu alu patriei le potessce." Noi si in compunerea acestoru legi vomu urmá principiulu dereptatii si alu fratietatii. (Imi aduc'aminte, ca Monitorulu R reflectá intr'unu Nr. ca maghiarii fara privilegia suprematistice nu se voru odihni. Ore de ce nu ésa si deadreptulu pe facia cu apromisiunile?! Hei! — Pentrucă nu voiu se le implinésca; ci se le incurce de joi pana mai apoi, ca asia cere „Magyar Világ". — Asia facú si Kossuth in 1849 pana candu se muiá la Szegedinu; atunci?! — Dede totu! — Cui?! — Respunda acum unu Deák. — R.

Proiectulu adresei

casei deputatiloru din Pest'a la cuventulu de tronu cetitu in siedinti'a publica si primitu pentru desbatere in 8 Febr. 1866.

1. Cu omagiala pietate aducemu Mai. Vóstre sincer'a multiamire pentru cuvintele parentesci, cu cari ati benevoitu a deschide diet'a de acum. Si aceste cuvinte dovedescu simtiulu constitutionalu alu Mai. Vóstre, dupa care Mai. Vóstra nu voiti a decide asupr'a sortii popóreloru In. Vóstre, in poterea potestati suverane, ci in sirguintiele In. Vóstre cele preinalte, in dreptate spre fericirea tieriloru In. Vóstre, voiti a chiamá si pe insele popóre cá factori la colucrare.

2. Cu simtiementu de multiamita, recunóscemu intieleptiunea de domnitoriu a Mai. Vóstre, cu care voiti a pune unu capetu situatiuniI de vécuri paralisitórie, ce planésa asupr'ane Mai. Vóstra ati conchiamatu diet'a nóstra, pentrucá natiunea ér' se-si esercésc dreptulu seu legislativu constitutionalu si se póta lucrá in comunulu interesu alu regelui si a alu patriei. Mai. Vóstra a Ti delaturatu teori'a perderii de dreptu (prescriptiunii) celei daunatóse, care immormenta increderea, si in contrastu cu acésa a Ti alesu de punctu de plecare sanctiunea pragmatica, cá una basa de dreptu, care e comuna ambeloru parti. Mai. Vóstra ne-ati si asecuratu cu pré indurare, cumca Altet'a Vóstra veti sustiené nevatemata deplin'a intregitate a corónei Ungariei. Prin acésta Mai. Vóstra a Ti facutu cu putintia, cá noi, scapati de ingrigirile cele apasatórie, cu anima odihnita si cu sperantia in resultate favoritórie se potemu incepe la vindecarea releloru nóstre celoru apasatórie.

3. Noi simtimu aduncu dificultatile cele straordinarie ale importantei nóstre probleme. Scimu, ca in viti'a natiuniloru se afla tempuri de crise, care escercésa definitivu influintia decidetoria nu numai asupra sortii singuraticiloru civi, ci si asupra intregului viitoriu si in parte asupra ecsistintiei natiunei. Póte fi, ca noi in timpulu de facia stamu inca la pragulu unei epoce cá acésta.

4. Dupa straformarea cea esentiala, care o a esperiatu constitutiunea Ungariei in an. 1848, just'a complanare a intereseloru divergenti, chiaru si sub impregiurari mai linistite, ar fi fostu imprenuata cu dificultati. Se cerean timpuri pacinite, cá nóuele straformari se se consolidese, in decursu de dile pacinite s'ar fi potutu castiga una judecata sécura despre tóte partile noului sistemu. Totusi tristele evenimente intrate cu repediune ne au conturbatu fórte de tempuriu activitatea nóstra constitutionale, si ne a facutu imposibila complinirea opului inceputu, delaturarea eroriloru si inlocuirea celoru defectuóse cu compliniri corespundistória.

5. Scaderile unei legi traitórie le manifestésa viti'a. Numai esperienti'a trasa din vistia póte duce cu securitate la acele midiuloce, prin care se póte vindeca reulu. Nóue nu ne-a concesu sórtea tempu pentru acést'a; desvoltarea pacinita a nóuei straformari a fostu impedecata, si 17 ani se rupsera din vieti'a constitutiunala a natiunii. Tempulu a insamtatu, relatiunile s'au incurcatu si noi furamu condamnati la neactivitate, — la neactivitate tocma atunci, candu activitatea constitutiunala a fostu mai cu deosebire de lipsa. Ceea ce in decursulu estoru 17 ani ar fi fostu lesne a repará si a imbunatati, va fi cu multu, fórte multu mai greu a pune acum dintr'odata la locu si anumitu, dupa tóte cate s'au intemplatu in intervalulu acest'a.

6. Totusi pré in cuventu de tronu a delaturatu multe pedece si priu acést'a ne-a restituitu increderea si acea sperantia, cumca intieleptiunea In. Vóstre si simtiementele cele constitutiunale ne voru sprigini in lucrarea cea dificila. Noi in simtiulu obligatiuniI nóstre de cive ne vomu stradui, cá vointi'a constitutiunala a regelui si dorintiele indreptate ale natiuniI se se póta realisá in deplina conglasuire si unire.

7. Candu Inaltimea Vóstra (Fölséged) in pré in. cuventu de tronu a Ti alesu de punctu de plecare sanctiunea pragmatica, cá basa de dreptu comunu recunoscutu, nu v'ati indreptatu pré inalt'a atentiune numai spre o parte a acelei, ci totudeodata a Ti recunoscutu gratiosu si acéea, cumca pomenit'a lege fundamentala a garantatu Ungariei si partiloru ei anecsate autonomi'a dreptuloi de statu si a administratiuniI interne. Si Mai. Vóstra aflati marginirea legala si rationala a acestei autonomie numai intr'aceea; „cumca acceasi sanctiune pragmatica a intemeiatu pentru totudéuna nedespartiveritatea tieriloru statatórie sub regimulu casei domnitórie a Mai. Vóstre, si prin acést'a pusetiunea de mare potere a complecesului loru."

8. Candu s'a inchisiatu sanctiunea pragmatica tient'a cea mai de capetenia din partea monarchului a fostu acéea; cá in casu, candu s'aru stinge linI'a barbatésca, se asecurese urmarea pe tronu si succesoriloru sei in linI'a femeésca, inse din partes natiuniI a fostu acéea: cá in casu de asia, in desemnat'a linia femeésca se si aléga siesi anticipative o nóua casa regésca, si asia se incungiure miserile cele adesu periculóse ale liberei alegeri. Dara atatu in siuntI'a monarchului, catu si a natiuniI a fostu totu deodata intr'acelo indreptata, cá regatele si tierile statatórie dupa asiedint'a succesiune pe tronu suptu unu domnitoriu comunu, a cároru posedere se fia neimpartivera si nedespartivera, se póta infruntá cu poteri unite mai lesne si mai siguru pe toti inimicii esterni si interni. Acésta asecurare comuna a fostu dara a dou'a tienta de capetenia.

9. Si tempulu a justificatu pe deplinu acésta prevedere. Pentrucă, déca atunci sanctiunea pragmatica nu s'ar fi fostu intemeiatu, déca Ungari'a nu o ar fi primitu in an. 1723, atunci regatele si tierile, care de atuncea aparaduse imprumutatu suptu unu domnitoriu se potura sustiené si intre cele mai mari pericule, ma au crescutu statu in taria catu si in potere, dupa stingerea liniei barbatesci a casei Habsburgice, ce urmá 17 ani dupa acéea, mai cs a. fi cadiutu suptu domnirea mai multoru principi, si de multu s'ar fi fostu destramatu.

10. Noi dara, cari ne tienemu strinsu de fiacare punctu alu sanctiuniI pragmatice, nu potemu neci decum voi, cá unu scopu de capetenia alu aceleia, asecurarea comuna, se nu se pota ajunge; nu potemu neci decum voi, cá radimulu acel'a, care in interesulu acestei securitati lu damu imprumutatu si lu asteptamu unii dela alti, se incetese a fi poternicu.

11. Totusi pe longa memoratele tiente de capetenia se mai sfla inca in sanctiunea pragmatica o idea fundamentala, care e intocma de importanta si esentiala si pre care nu o potemu delatorá neci desparti de acelea scopuri de capetenia, si acésta idea fundamentala se afla in conditiunea care e legata de primirea sanctiuniI pragmatice: cá autonomia de dreptu de statu si de administratiune a Ungariei se se susutiena nevetamata. Dupe ce M. V. in inaltulu cuventu de tronu a Ti recunoscutu cu pré indurare si acésta idea fundamentale esentiale a sanctiunei pragmatice, si in modulu acesta vreti a sustiné sanctiunea pragmatica in totu cuprinsulu si in tóte partile ei, o primimu si noi de punctu de plecare cu pietate si cu cea mai mare parabilitate cá pe unu terenu de dreptu comunu recunoscutu, si drepturile si obligamintele impreunate determinate intr'acea ni le vomu tiené ne intreruptu in'aintea ochiloru la tóte propunerile nostre.

12. Au trecutu aprópe unu seculu si diumetata dela inchisiarea sanctiunei pragmatice, si suptu decursulu tempului acestuia monarchia fù sparata chiaru in mediuloculu lupteloru celoru mai periculóse, fora cá pentru acea se fi trebuitu a se derimá autonomi'a si nedependinti'a Ungariei.

Scimu noi, ca relatiunile de putere ale statelor europene s'au schimbatu multu de atuncia, totusi chiaru acestea schimbari nu facu imposibilu cá despre o parte securitatea monarchiei de alt'a autonomia nóstra constitutionala se póte sta longa olalta, si nu va fi de lipsa a jertfi pe una pentru cealalta. Problem'a nóstra e a le aduce pe amendouá in consunantia, a le sustiené pe amendoua longa olalta. Pentrucă sanctiunea pragmatica cu privire la relatiunile nóstre de dreptu de statu este unu tractatu fundamentalu solenelu, totu deodata inse si cea mai tare legatura, care tiene la olalta prin persóna comunului monarchu si prin idea comuna aparari tóte tierile, ce stau suptu dominirea Mai. Vóstre. A destrama sanctiunea pragmatica tóta s'au si numai intr'una vercare parte a ei dupa dreptu n'aru avé locu, éra apoi politiceasc se pute fi periculósa. (Va urmá.)

Deputatii romani din Ungari'a, cari pe longa invingerea atatoru greutati strabatura a fi representanti dorintieloru nationale pana acum 22 la numeru s'au constitutu sub presiedinti'a D. A. de *Mocsoni* intr'o reuniune natiunala, cu scopu de a colucrá solidariu, cá se elopegá'a indreptatire natiunala. In un'a din siedintie s'a alesu si unu barbatu de incredere, care se faca pe parlamentariulu cá delegatu din partea romaniloru spre a conferi cu Deák descoperindui dorintiele romaniloru. Acésta misiune cadú pe D. V. Babesiu, care pana acum si avú intalnire cá atare cu Deák; cu tóte acestea adres'a a ignoratu cu totulu pe romani, ca e facuta si mai in numele natiunii maghiare.

De candu petrecu Mai. S'ale alei venira ministrii Meosdorf si Belcredi in Bud'a si tienura consvatiri, fara se se scie apriatu in ce causa. Solii poterilor acreditati la curtea de Vien'a si-au tramiso atasiatii se pentru reportare la Pest'a. Solulu rusu Stackelberg si alu Sveciei mersera in persóna.

— *In Napredak* longa nóua Planta se intempla pentru alegerea unui notariu comunalu o batalia intre serbi si germani infricosiata in care cadiura morti 5 serbi si 14 germani; si unii si altii vreau se-si aléga notari natiunali. Asia, se si batu poporele pentru a-si sprigini inteligintl'a s'a natiunala, déca acést'a nu in braca natur'a lipitoriloru, candu ajunge in vre-un postu! Amu avé multe de disu aici, dar inca mai tacemu, pana candu vomu fi siliti a trage multe maci dinsu si acésta chiaru in interesulu introducerii unei increderi in barbatii natiunii ca conducetori, ér' nu inpilatori si tragai. Date, dorere, ca nu lipsescu. —

ROMANI'A. **Bucuresci.** Diurnalele straine respandescu, ca in tota Romani'a domnesce o nemulcomire generala din caus'a relei esecutari a legiloru sustatórie; si ca pe la 5 Febr. era se prorompa unu feliu de turburari semnalisate de turburatori; inse consemnata fiendu milit'a, nu se ivira, cu tóte acestea fierbrea in Bucuresci ar fi mare. Sciri si mai cornurate se adaugu de catra diurnale straine, cumca finantiele tierii sunt cu totulu sfelte, in catu nu numai liferantii, dar chiaru neci amploiatii neci milit'a nu si potu primi plat'ile decatu in bonuri, fiendu casele tóte golite de de spotori. Pe strate s'ar fi aflatu impraciate pasquille cu inscreri „diosu cu hotii si talharii"; „se afla unu seracu de principe de vendutu, fiendu'ca proprietariulu de acas va face mari calatorii, si nu se va reintórce asia de graba."

Consulii straini insarcinati de regimele respective au impartasitu principelui svaturi si monitóre, care inse remasera ilusorie facia cu imperitatorea impregiurarilor; consululu gen. austr. br. Eder inca ar fi capatatu avisare, cá se se alature la pasii cei voru intreprinde celalti consuli, cari toti au datu svatu principelui pentru imbunatatirea starii tierei." — D. nostru corespondinte se ne reflecta nemicu de acestea. Totu ce scimu positiv e, ca o afera in senatu produsa de Cugalniceanu, care combatu concesiunile date DD. Lemaitre et. Comp. de ilegale, cari dupa acéea se si desfiintiara cá contrii constitutiunale, ar fi casionatu darea dimisiuni ministriului. Si altu ministeriu inca nu se póte compune.

Cursurile la bursa in 13. Febr. 1866 sta asia:

Galbini imperatesci	—	4 fl. 90 cr. v.	
Augsburg	—	— 102 „ 10 „	
London	—	— 102 „ 75 „	
Imprumutulu nationalu	—	— 64 „ 70 „	
Obligatiile metalice vechi de 5 %		61 „ 60 „	
Actiile bancului	—	— 741 „ — „	
„ creditului	—	— 145 „ 80 „	

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparulu lui
JOANNE GÖTT.